

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

23 NİSAN

THY Skylife

"Bayram" sözcüğünün Oğuzca'daki anlamı, "sevinç ve eğlence günü"dür. Bu tanıma uyan bayramlarımızın ilk sırasında Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı yer alır. Çünkü bayramları sevinçle, coşkuyla yaşamak konusunda çocukların kalbi, büyüklere oranla daha heyecanla atar.

Çocuk Bayramı ne zaman doğmuştur, ulusal egemenlik kavramıyla ilgisi nedir? Doğrusu bu konular pek bilinmez. Cumhuriyet'in ilânından iki yıl önce ve Millî Mücadele içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kabul ettiği bir yasa ile meclisin "yevm-i küşadî" (açılış günü) olan 23 Nisan, "Millî Bayram" ilan edilir. 1925'te, 29 Ekim gününün "Cumhuriyet Bayramı" olarak kabul edilmesine değin, biricik resmi bayram, bu "Hâkimiyet-i Milliye" bayramı olmuştur. Sonraki yıllarda Hâkimiyet-i Milliye (Ulusal Egemenlik) ve Cumhuriyet bayramlarına 19 Mayıs Gençlik ve Spor, 30 Ağustos Zafer bayramları da katılır. 1929'da, o zamanki adı "Himaye-i Etfal Cemiyeti" olan Çocuk Esirgeme Kurumu'nun girişimiyle Hâkimiyet-i Milliye Bayramı'na renk ve güzellik katan bir bayram daha doğar: Çocuk Bayramı! Kurumun amacı, tüm çocukları sevindirmenin yanında kimsesiz çocukları da göndürmek, hiç değilse yılın bir gününde mutlu, neşeli kılmaktır. O tarihe kadar "Millî Bayram", "Hâkimiyet-i Milliye Bayramı", "23 Nisan Bayramı" adlarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kutlanan bu bayram; 1929'da, Nisan ayının son haftasının (23-29 Nisan) "Çocuk Haftası", haftanın ilk gününün de "Çocuk Bayramı" ilan edilmesi üzerine yeni bir havaya kavuşur. Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin konuya ilişkin genelgesi üzerine illerdeki cemiyet merkezlerinde çocuklar için şölenler düzenlenir; bayramlar yapılır. O yılki 23 Nisan Bayramı ile aynı gün kutlanan ilk çocuk bayramında, Ankaralı yüzlerce çocuk, süslenmiş otomobil ve otobüslere binip, şarkılar, marşlar söyleyerek TBMM'nin önünden Çankaya'ya kadar caddelerde dolaşırlar. Yine o gün, Ankara Palas'ta ilk "çocuk balosu ve çay şöleni" düzenlenir. TBMM Başkanı Kâzım (Özalp) Paşa, Başbakan İsmet (İnönü) Paşa, kimi bakanlar eşleri ve çocuklarıyla bu şölene katılırlar. Çocuklar piyes, monolog, rond, dans, koro, şiir okuma etkinliklerinde bulunurlar; kelebek, zeybek, Azeri dansları yaparlar; hepsine oyuncaklar dağıtılır.

İstanbul'da da Taksim Anıtı çevresinde toplanan çocuklar, bindikleri otomobillerle uzun bir konvoy oluşturarak, Bahriye bandosunun eşliğinde uzun bir gösteri turu yaparlar. Tepebaşı Tiyatrosu'nda ve bahçesinde ise çocuk tiyatrosu ve çocuk eğlenceleri sergilenir. Bayrama katılan çocuklardan Burhanettin'in, Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'e çektiği telgraf anlamlıdır:

"Biz bütün Türkiye çocukları sonsuz sevinç içinde, Hâkimiyet-i Milliye gününde çocukların da hâkimiyeti kabul edildiği için teşekkür ederiz." 23 Nisan 1929 tarihli gazetelerin manşetleri de "Çocuk Haftası Başlıyor!", "Bugün İki Bayramı Bir Arada Yaşıyoruz!", "Millî Bayram ve Çocuk Bayramı" şeklindedir.

Kuşkusuz, Cumhuriyet yönetiminin çocuklara verdiği değer anlamlı bir simgesi olan bu yeni bayram, sonraki yıllarda Ulusal Egemenlik Bayramı ile kaynaştı; Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak bütünleşti.

1935'te kabul edilen "Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkında Kanun"la Hâkimiyeti Milliye ve Çocuk Bayramı birleştirilerek, "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" adı altında törensel geleneklerimiz arasında yerini aldı. 1981'deki bir yasa değişikliğiyle de sadece ilkokullarda ve bir de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kutlanması öngörüldü. TBMM'nin 1986'da aldığı bir kararla da 23 Nisan'larda, diğer ülkelerden davet edilecek çocuklarla Türk çocuklarının karışık kaynaşmalarını sağlayıcı, ulusal egemenlik kavramının da işleneceği uluslararası boyutlu şenlikler, çocuk yarışmaları düzenlenmesi, bu organizasyonların Kültür Bakanlığı tarafından yapılması benimsendi; bu kapsamda ilk uluslararası çocuk şenliği de, o yıl Samsun'da gerçekleştirildi.

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk toplumunun uygar dünyaya en anlamlı seslenişidir. Bir dönemin Millî Eğitim Bakanı (1938-1946) merhum Hasan Ali Yücel, "Sizin İçin" adlı yapıtındaki "23 Nisan" şiirinde çocuklara şu dizelerle sesleniyor: "(...) Yurdu koruyan / Yarını kuran / Sen ol çocuğum. / Küçüksün bugün / Yarın büyürsün / Her işte üstün / Sen ol çocuğum. / Çalışıp öğren / Her şeyi bilen / Yurduna güven / Sen ol çocuğum!"